

-UŽELJĀTI
U ŽĒLJĀTI
VĒRĪTĀJI

ITĀLIJESU-
LATVIEŠU
VĀRDNICA

VOCABOLARIO
ITALIANO-
LETTOONE

Sastādījusi Katrīna BERNARDE

Mākslinieks Uldis BALTUTIS

Zinātniskais redaktors

un itāliešu valodas konsultants Raimonds TRŪPS

Atbildīgā redaktore

Jekaterina SAVELJEVA

Literārā konsultante

Marika KIRĪTE

PRIEKŠVĀRDS

Šī vārdnica tiek izdota pirmo reizi.

Tajā ir ap 35 000 vārdi, un vārdnīca paredzēta cilvēkiem, kas runā itāliešu un latviešu valodā. Vārdnīca būs noderīga lasīšanai, vidējas grūtības pakāpes itāliešu valodas tekstu tulkošanai, tā paredzēta arī mutvārdu saziņai. Lai paplašinātu itāliešu valodas lietotāja zināšanas, vārdnīcā iekļauti daudzi sinonīmi un antonīmi, kas papildina šķirkļus.

Vārdnīcā galvenokārt ietverta sarunvalodas leksika, kā arī vārdi, kas var palīdzēt darījumu braucienos, kultūras un zinātnes iestāžu apmeklējumos, un vārdi, kas bieži sastopami presē un atspoguļo pārmaiņas, kuras pēdējos gados notikušas sabiedriski politiskajā un ekonomiskajā dzīvē.

Vārdnīcā pievienots iss itāliešu valodas gramatikas raksturojums.

PREMESSA

Il presente Dizionario esce qui da noi per la prima volta. Contiene circa 35 000 vocaboli ed è destinato a chi parla il lettone e l'italiano. Sarà utile nel corso di viaggi turistici o d'affari, per la lettura e traduzione di testi in italiano o in lettone non troppo difficili, nonché per lo studio di queste lingue.

Nel Dizionario sono incluse parole largamente usate nella vita quotidiana, nonché quelle che potranno servire durante viaggi d'affari, visite di diversi enti culturali e scientifici, ci sono anche parole che rispecchiano i cambiamenti avvenuti negli ultimi anni nella vita sociale italiana.

Al Dizionario è allegato il prontuario grammaticale italiano.

PAR VĀRDNĪCAS UZBŪVI

Visi itāliešu pamatvārdi doti stingrā alfabetā secībā.

Piemēros šķirkļa vārdu aizstāj tilde (~); tā arī aizvieto šī vārda nemaināmo daļu (līdz paralēlajām svītrām ||):

ben||e 2. *m* labums; *pl* labumi; īpašums...; ~i di consumo – patēriņa preces...

Ja pamatvārds teikuma beigās atkārtojas negrozītā veidā, to saīsina, dodot tā vietā vārda pirmo burtu ar punktu:

mānčia dzeramnauda; dare *la m.* – dot dzeramnaudu...

Homonīmi apzīmēti ar cipariem ¹, ² utt.:

èssere¹ *vi* būt, eksistēt, pastāvēt...

èssere² *m* būtne...

Vārdu šķiras ir apzīmētas ar pustrekniem arābu cipariem. Tulkojumi, kas ir tuvi sinonīmi, cits no cita atdalīti ar komatu, bet, ja nozīmes atšķirība starp tulkojumiem ir lielāka, – ar semikolu.

Ja vārdu nevar pārtulkot bez konteksta vai arī tas lietojams tikai noteiktos savienojumos, tad pēc šķirkļa liek kolu:

gnorri *m*: far lo g. – izlikties par muļķi, tēlot muļķi.

Frazeoloģismi ir doti šķirkļa beigās aiz romba zīmes (◊). Aiz = un ≠ zīmes ir dots sinonīmu un antonīmu minimums.

Darbības vārdiem ir dotas pārejamības un nepārejamības norādes (*vt*, *vi*), kā arī atgrizezeniskā forma (~si):

raccapezzar||e *vt* sakrāt; ar pūlēm savākt; *pārn.* izprast, aptvert, apjēgt, uztvert; ~si sakārtot (savas) domas; izprast, saprast, tikt pie skaidrības.

Vārdu šķirām ir atbilstošas gramatiskās norādes: *m*, *f*, *agg*, *avv*.

Uzsvars ir gadījumos, kad tas atšķiras no savas parastās vietas – otrās zilbes no beigām, kā arī vārdiem, kas beidzas ar -io, -ia, -ie.

Galvenie leksikogrāfiskie avoti

- Itāliešu-latviešu vārdnīca. R., Liesma, 1971.
 Garzanti Editore S. p. a. Il Grande dizionario Garzanti della lingua italiana.
 Milano, 1987.
- Nicola Zingarelli. Il Nuovo Zingarelli, Vocabolario della lingua italiana
 di Nicola Zingarelli; Milano, 1988.
- Giacomo Devoto e Gian Carlo Oli. Nuovo dizionario illustrato della
 lingua italiana di Giacomo Devoto e Gian Carlo Oli. Milano, 1987.
- Nicolo Tommaseo. Dizionario dei sinonimi della lingua italiana. Vallecchi
 Editrice, Firenze, 1973.
- Dizionario analogico della lingua italiana. TEA, Milano, 1991.
- F. Palazzi e G. Folena. Dizionario della lingua italiana. Loescher, Torino,
 1995.
- Большой итальянско-русский словарь. Москва, Русский язык,
 2001.

Itāliešu alfabēts

A	J	S
B	K	T
C	L	U
D	M	V
E	N	W
F	O	X
G	P	Y
H	Q	Z
I	R	

A

- a** prep uz; pie; andare a Milano – aizbraukt uz Milānu; abitare/stare a Milano – dzīvot Milānā; a mezzogiorno – divpadsmitos dienā; all’una e mezzo – pusdivos (dienā); all’età di... anni – ... gados; andare a un concerto – aiziet uz koncertu; mettersi a tavola – apsēsties pie galda; all’èstero – ārzemēs; all’entrata – pie ieejas; scendere all’albergo – apmesties viesnīcā; rivolgersi a un passante – jautāt garāmgājējam; dare il libro a un amico – iedot draugam grāmatu; ♦ dall’a alla zeta – no a līdz z, no sākuma līdz beigām; a destra/a sinistra – pa labi /pa kreisi; a memoria – no galvas
- abate** abats; ♦ tal ~, tali mònaci prov – kāds kungs, tāds kalps
- abat-jour** m f fr sk. paralume
- abbagliante** 1. agg žilbinošs; 2. m pl aut. tālā gaisma
- abbaiare** vi riet
- = latrare, ringhiare pārn. urlare, gridare
- abbandonar** vt atstāt, pamest; ~si (a) nodoties; atdoties, ļauties (kādām jūtām)
- = **lasciare**; trascurare; piantare (baracca e burattini), sbarazzarsi, disfarsi ≠ accompagnare, continuare, proseguire
- abbandono** m aiziešana; atstāšana; pamēšana; pārn. pamestība
- abbassar** vt pazemināt; samazināt; ~ la radio – pagriezt klusāk radio; ~si pazemināties; kristies; nolaisties (par lidmašīnu)
- = **calare**, chinare, piegare, diminuire; umiliarsi ≠ rialzare; elevare(si); insuperbirsi
- abbasso!** nost!; ~ la guerra! – nost ar karu!
- abbastanza** avv diezgan, pietiekamī; ne ho a.! – man pietiek!; apnicis!
- = **quanto** basta, assai, aiosa, discretamente, parecchio ≠ poco
- abbâttre** vt gāzt; nojaukt, noārdīt; cirst; pārn. nogalināt; ~ alberi – cirst kokus; ~ un aereo –